

Med fokus på diskriminering

Lyckad temadag i repris • Funktionshindrade anmäler mest till DO

– Vissa samhällsgruppers problem pratar man nästan aldrig om på juristutbildningen.

Det säger studenten Lina Elfving, en av arrangörerna bakom Juridiska institutionens och Juridiska föreningens temadag om diskrimineringslagstiftningen.

Lina Elfving menar att typexemplet i tentor och kurslitteratur på juristutbildningen är en man som ingår i en ekonomisk transaktion.

– Kanske beror det på att det är lönsamt att utbilda jurister för problemlösning mellan köpstarka målgrupper, spekulerar hon.

Hon får medhåll av en annan av arrangörerna, Alexandra Palm-Politidis:

– Det är en starkt ekonomisk inriktning på juristutbildningen vid Stockholms universitet.

Diskrimineringsdagen tillkom på initiativ av studenterna själva. Professor Wiweka Warnling Nerep och docent Annika Lagerqvist Veloz Roca har stött initiativet från start, bland annat genom att göra dagen till en del i kursplanen i statsrätt. Den arrangerades första gången hösten 2009. Torsdagen den 24 februari i år anordnades dagen för andra gången. Upplägget var snarlikt: en föreläsning och några parallellt löpande workshops.

Nytt för i år var en paneldebatt om religion och diskriminering mellan Ingrid Krogus, tidigare anställd på Diskrimineringsombudsmannen (numer vid universitetets arbetsrättssektion) Åsa Erlandsson från Setterwalls och Clarence Crafoord från Centrum för rättvisa med doktoranden Katarina Fast som moderator.

En av workshoparna handlade om diskriminering av personer med funktionshinder. Workshopen leddes av Jur Dr. Richard Sahlin som har disputerat på en avhandling i ämnet vid Stockholms universitet. Numer undervisar han i offentlig rätt vid Örebro universitet. Richard Sahlin är själv döv och inledde med att berätta om hur han har fått kämpa för att få sina rättigheter tillgodosedda.

När han ville läsa franska på högstadiet tyckte rektorn att det skulle bli för svårt för honom. Men Richard Sahlin gav sig inte och till slut fick han som han ville. Samma visa när han ville söka juristutbildningen efter gymnasiet. För svårt enligt omgivningen.

Och visst var det tufft när han väl blev antagen, men det gick. Richard Sahlin läste mest hemma och fick föreläsninganteckningar från kurskamraterna. När han sedan ville doktorera avrådde många professorer vid institutionen honom å det bestämdaste.

– Men professor Wiweka Warnling Nerep var intresserad av diskrimineringsfrågor och uppmuntrade mig, tecknar Richard Sahlin med an hans tolk översätter till de hörande.

Richard Sahlin berättade att funktionshindrade är den grupp som har gjort flest anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen. Ett problem är att personer med funktionshinder är en så heterogen grupp; exempelvis blinda och döva möter helt olika motstånd och behöver därför helt olika stöd.

Richard Sahlin i samspråk med Frank Nordin. En teckentolk (ej i bild) översätter. På så vis kan Richard Sahlin hålla föreläsningar.

– Värst utsatta är personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Det beror bland annat på att det inte syns på en person om han eller hon har till exempel dyslexi eller schizofreni.

Richard Sahlin hävdar att många med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar upplever det som en provokation när de erbjuds dagcenter som alternativ till sjukskrivning. Det kan handla om högt utbildade människor som bättre skulle komma till sin rätt i ett kvalificerat yrke om de bara fick anpassat stöd.

– Det behövs en större flexibilitet. Jämfört med till exempel USA är Sverige ett U-land i de här frågorna.

Han avslutade sin föreläsning med en uppmaning till studenterna:

– Om handikappservicen vid universitetet inte fungerar, använd diskrimineringslagstiftningen för att kräva mer resurser till studentavdelningen. Hjälper inte det, lämna in klagomål till Diskrimineringsombudsmannen.

En av studenterna var Frank Nordin som går andra terminen på juristutbildningen. Han har dyslexi och är positivt överraskad över det stöd han fått från universitetet. Bland annat har han fått mer skrivtid på tentorna och det finns ljudböcker att tillgå, men det har han inte känt behov av.

– Däremot har det varit krångligt att få kontakt med rätt person. Man bollas mellan olika instanser och det har varit svårt att få ett konkret svar på mina frågor.

Fem andra workshops hölls under dagen: Ulrika Westerlund och Linda Elstad från Riksförbundet för sexuellt likaberättigande, RFSL, om sexuell läggning och diskriminerade familjer, Lukas Romson från föreningen Kön Identitet Mångfald, KIM, om diskriminering på grund av könsöverskridande identitet eller uttryck, opinionsbildaren och före detta juridikstudenten Damon Rasti om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, Frida Karlsson från Diskrimineringsbyrån Uppsala om diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning och Eva Nikell från Diskrimineringsombudsmannen, DO, om diskriminering på grund av kön.

Sök MFS-stipendium

MFS, Minor Field Studies, är ett Sida-finansierat stipendium för mindre fältstudier som ger studerande på Juridiska institutionen en möjlighet att på plats i ett utvecklingsland samla material till sin kandidat- eller magisteruppsats.

Syftet med MFS är att främja internationalisering och fördjupa studenters kunskap om utvecklingsfrågor. Studien genomförs under minst åtta veckor i ett utvecklingsland. Till utvecklingsländerna räknas de flesta länder i Afrika, Asien och Latinamerika. Tidigare stipendiater vittnar om fantastiska upplevelser och nyttiga erfarenheter.

Sista ansökningsdag för MFS-stipendium är fredagen den 15 april.

Utlysning och ansökningsblankett finns på Juridicums hemsida, www.juridicum.su.se, under Aktuellt.

Betygsundantaget förlängs

Rektor har beslutat att förlänga undantaget från att tillämpa den målrelaterade sjugradiga betygsskalan för kurser i juristprogrammet.

Beslutet fattades vid rektorsföreläsningen den 27 januari 2011. Förlängningen gäller från och med den 7 januari 2011 till den 30 juni 2014. Möjlighet finns till ytterligare förlängning efter förnyad ansökan.

Sök Finansmarknadens juridik

Från och med hösten 2011 kan juridikstudenter som inleder sitt sista år på grundutbildningen välja att läsa studieåret i Finansmarknadens juridik. Efter fullgjorda moment under studieåret tilldelas studenten ett separat bevis (diplom) om att inom juristutbildningen ha ett års fördjupade studier i Finansmarknadens juridik.

Under första terminen läser studenterna två specialkurser om 15 hp vardera: finansmarknadsrätt och insolvensrätt. Den andra terminen ägnas åt examensarbete, alternativt 15 hp examensarbete samt 10 veckors praktik.

I finansmarknadsrätten läggs särskild tonvikt vid bank- och finansieringsverksamhet och den här till knutna civilrättsliga regleringen av olika finansmarknadstransaktioner (till exempel kreditavtal, annan finansiering, derivat borgen och andra kreditssäkerheter).

Kursen i insolvensrätt behandlar materiell insolvensrätt (till exempel förmånsrätt, sakrätt och återvinning) samt olika former av insolvenshantering (konkurs, företagsrekonstruktion, utsökning och skuldsanering).

Ett stort antal praktiker från advokatbyråer, domstolar, finansiella institut och myndigheter kommer att engageras som lärare.

Kursföreläsare är professor Göran Millqvist. Ett informationsmöte om kursen äger rum måndagen den 11 april kl 16-18 på Mannheimer Swartling, Norrlandsgatan 21.

Kompletteringsutbildningen för utländska jurister HT2011

Till hösten sker en ny antagning till Kompletteringsutbildningen för utländska jurister. Utbildningen är tvåårig och ger studenter som har en utländsk juristexamen om minst fyra år en svensk juristexamen. Ansökan till utbildningen sker på www.studera.nu under perioden 15 mars - 15 april.

Att prenumerera på Juridicums nyhetsbrev är gratis. Skicka din postadress till staffan.westerlund@juridicum.su.se så får du nästa nyhetsbrev i din brevlåda.

På piratjakt utanför somaliska kusten

Ny världsordning underlättar internationellt ingripande • Svårt lagföra misstänkta pirater

Pirater härjar kusten utanför Somalia. Sedan 2008 befinner sig internationella flottstyrkor på plats för att skydda civila transporter.

Doktoranden i folkrätt och reservoffice-ren, Fredrik Holst, har tjänstgjort som juridisk rådgivare på det svenska örlogsfartyget HMS Carlskrona.

De internationella styrkorna agerar under FN-mandat, men man kan fråga sig om insatsen verkligen kräver FN:s godkännande.

– Alla stater förväntas agera mot piratverksamhet på internationellt vatten enligt internationell rätt inklusive havsrätten. Däremot krävdes ett beslut i FN:s säkerhetsråd eller samtycke från landets regering för rätten att gå in på somaliskt havsterritorium, förklarar Fredrik Holst.

Det första viktiga mandatet återfinns i resolution 1846 där Säkerhetsrådet uppmanar världssamfundets stater att förhindra sjöröveri (piratverksamhet) samt väpnat rån till sjöss. Det är den sistnämnda formuleringen som möjliggör insatser även på somaliskt havsterritorium eftersom sjöröveri, enligt internationell rätt, endast kan ske på internationellt vatten.

Somalia ligger inte i krig med något annat land. Det är en kollapsad stat, oförmögen att upprätthålla säkerheten inom sitt territorium. Säkerhetsrådet ingriper för att upprätthålla internationell fred och säkerhet och har rätten att vidta tvångsåtgärder enligt FN-stadgans kapitel VII. Sedan 1990-talet har tolkningen av vad som innebär ett hot mot internationell fred och säkerhet vidgats från att tidigare ha omfattat främst väpnade konflikter. Orsaken är snarare politisk än juridisk enligt Fredrik Holst.

– Efter kalla krigets slut finns inte alltid samma lösningar i Säkerhetsrådet som tidigare. Det har blivit lättare att komma överens om att vidta åtgärder vid andra typer av hot, exempelvis hot mot demokratin i Haiti i mitten av 90-talet, risk för flyktingströmmar under mitten av 00-talet,

också det i Karibien, och dagens militära insatser i farvattnen utanför Somalia. Detta är en intressant utveckling också folkrättsligt sett.

De internationella styrkorna ska skydda de civila fartyg som trafikerar kusten utanför Somalia, i synnerhet FN:s mattransporter. På senare tid har piraterna blivit allt våldsammare. Närvaron av internationella styrkor kan möjligen ha bidragit till det eskalerande våldet, ett pris man får betala, tycker Fredrik Holst.

Fredrik Holst deltog i EU:s marina styrka Operation Atalanta under våren och sommaren 2010. Han hade till uppgift att bistå chefer och besättning med juridisk rådgivning i såväl militäroperativa frågor, till exempel relationer med misstänkta piratfartyg och andra externa kontakter som i interna förhållanden, exempelvis avseende disciplinfrågor.

Det handlade bland annat om att tolka FN:s resolutioner samt EU:s olika orderverk och militära insatsregler i olika situationer. Ett vanligt besök på en annan båt för att samtala med besättningen är kringgärdat med särskilda restriktioner jämfört med en bordning vid misstanke om sjöröveri. Lika lite som polisen får göra en husrannsakan hos någon som inte är misstänkt lika lite får militären söka igenom ett främmande fartyg utan skälgrund. Enligt samma analogi kan bordning kräva beslut från högre ort på samma sätt som en husrannsakan, under normala omständigheter, kräver beslut från allmän åklagare.

Vad utgör då skäl till exempel för att borda? Det kan räcka med att insatsstyrkan påträffar några ”fiskare” som varken har fisknät eller metspö. Misstankarna kan underbyggas med hjälp av underrättelseverksamhet, exempelvis att ”fiskebåtarnas” moderfartyg är kapat eller att de har följt vissa rutter där man vet att piratverksamhet förekommer. Stegar särskilt utformade för att antra större fartyg, vapen och annan utrustning som brukar användas av pirater är förstas också graverande.

Överstelöjtnant Fredrik Holst ombord på HMS Carlskrona.

Om frihetsberövade och sedan kvarhållna kan misstänkta pirater åtalas var som helst rent folkrättsligt eftersom sjöröveri är ett universellt brott. Men av flera skäl är det önskvärdt att prövning sker i regionen. Hittills har flertalet misstänkta prövats i kenyansk domstol. Kenya sa dock upp ett avtal med EU 2010 eftersom landet ansåg sig sakna tillräckliga resurser. Det har också varit svårt att få andra länder i regionen att ta emot piraterna i sina fångelser. Konsekvensen kan vara att militären släpper de misstänkta piraterna fria utan att de har blivit prövade i domstol. Istället kan man beslagta och förverka deras båtar förutsatt att tillräckliga skäl (*reasonable grounds*) finns för ett sådant agerande.

– Självklart föregås ett sådant beslut av ett noga iakttagande och balansering av olika, ibland motstående, intressen och rättigheter, säger Fredrik Holst.

Inte heller EU-länderna har varit särskilt villiga att lagföra de misstänkta piraterna.

– EU jobbar dock för närvarande på en lösning avseende lagföringsfrågorna där den relativt nyetablerade Europeiska utrikestjänsten (EEAS) har tagit initiativet, säger Fredrik Holst.

Familjerättsstipendium till Stockholmsstudent

Anna Karlsson har fått Familjens jurists stipendium om 17 000 kronor för sin uppsats ”Rättsligt föräldraskap – men bara för två”. Handledare är professor Johanna Schiratzki.

En utdelningsceremoni äger rum den 28 april 2011 på Hilton i Stockholm. Stipendiet delas ut av Mats Liste, VD för Fonus-koncernen i vilken Familjens jurist ingår. Familjens jurist är Sveriges största familjerättsliga byrå.

På webben

- Konferens: Interests and Actors in European Police and Criminal Justice Cooperation
- Månadens alumn Anna Serner: VD:n som inte vet vad hon ska bli när hon blir stor
- Stockholmsstudent utmärkte sig i rättegångstävling
- Said Mahmoudi kommenterar libyska diplomaters avhopp
- Pål Wrangé intervjuas om Libyen i P3
- Stockholmslag till final i skiljemanrättstävling
- Jobbutlysning: Universitetslektor i civilrätt, finansrätt, respektive konstitutionell rätt
- Avpolitisering av stabilitetspakten - vägen mot en fiskal union
- 1:a pris till Stockholmsstudent i Brottsmyndighetens uppsatstävling
- Miljörettsstipendium till Stockholmsstudent
- Fortsatt samarbete mellan IRI och Kungliga Biblioteket

Forskning på tvären i New York

Hösten 2010 var professor Antonina Bakardjieva Engelbrekt inbjuden som gästforskare vid New York University School of Law, NYU för att driva sitt forskningsprojekt om europeiseringen av upphovsrätten ur ett institutionellt perspektiv. Hon imponerades av den livaktiga, tvärdisciplinära debatt som försiggick vid universitetet.

– Varje måndag hölls fakultetsseminarier under lunchtid där flertalet av fakultetens forskare deltog regelbundet. En forskare fick lägga fram sitt working paper utan att göra något egentligt anförande eller ens inledning. Det förväntades att deltagarna hade läst igenom det aktuella working paperet i förväg. Seminarierna kunde därför ägnas fullt ut åt frågor och diskussion, berättar Antonina Bakardjieva Engelbrekt.

Seminarierna var inte indelade i ämnesspecifika teman. Genom att ha en allmän rätts-teoretisk inriktning som alla kunde relatera till uppmuntrades det gränsöverskridande vetenskapliga samtalet.

Vidare hölls regelbundna kollokvier med övergripande teman som till exempel ”Law, Economics and Politics”. Till dessa kom även

forskare från andra discipliner än den rättsvetenskapliga.

– Genom att träffa och bolla tankar med forskare man inte möter till vardags fick man nya perspektiv på sin egen forskning. Det var intellektuellt utmanande men givande.

I Sverige pågår det rättsvetenskapliga samtalet som regel inomdisciplinärt enligt Antonina Bakardjieva Engelbrekt; marknadsrättare utbyter tankar med andra marknadsrättare, finansrättare med finansrättare och så vidare. Fördelen med detta är givetvis att forskningen blir direkt tillämpbar och relevant för praktiker. I synnerhet vid Stockholms universitet har den tillämpade rättsvetenskapliga forskningen historiskt sett en stark ställning. Att så är fallet kan delvis förklaras med det faktum att universitetet ligger i huvudstaden där de flesta praktiker och beslutsfattare också befinner sig, tror Antonina Bakardjieva Engelbrekt.

– Visst är det bra att forskningen är tillämpbar, men det bör inte tränga ut andra värden. I USA ser våra kollegor rätten ur ett större sammanhang eftersom alla som läser juridik har studerat andra ämnen tidigare på grundnivå.

Den interdisciplinära diskussionen gör det lättare att identifiera frågor som inte ryms inom disciplinränderna, såsom globalisering, governance med mera.

Antonina Bakardjieva Engelbrekt påpekar att det även i Stockholm ges tillfällen till ämnesöverskridande samtal, till exempel vid fakultetens lunchseminarier och seminarier i allmän rättslära. Men de lockar sällan, som i New York, 30-40 pålästa deltagare.

– Det är förstas i viss mån en resursfråga. Forskarna här har ett mer pressat tidsschema än forskarna vid det privatfinansierade universitetet i New York.

Antonina Bakardjieva Engelbrekt förordnades till så kallad Hauser Global Research Fellow vid NYU. Läs mer om förordnandet i Juridicum's nyhetsarkiv på webben under rubriken ”Antonina Bakardjieva Engelbrekt gästforskar i New York”. I nr 2 2009 av nyhetsbrevet finns en artikel om hennes forskningsprojekt. Artikeln finns i nyhetsbrevets arkiv på webben.